

**Kerttulin lukion
tasa-arvo- ja
yhdenvertaisuussuunnitelma 2024–2026**

1. Johdanto

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on koko oppilaitoksen yhteinen prosessi: suunnitteluun osallistuvat niin opiskelijat, lukioyhteisön työntekijät kuin opiskelijoiden huoltajatkin. Tasa-arvolla viitataan Suomen lainsäädännössä sukupuolten väliseen tasa-arvoon sekä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta johtuvan syrjinnän poistamiseen. Yhdenvertaisuus terminä viittaa samanarvoisuuteen eri ihmisryhmien välillä. Käsitteiden lähekkäisyyden vuoksi on perusteltua liittää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat yhteen.

Opiskelijoita ja lukioyhteisön muita jäseniä on kohdeltava yksilöinä ilman heidän taustaansa koskevia oletuksia. Moninaisuuden huomioon ottaminen tarkoittaa, että ketään ei kategorisoida esimerkiksi hänen taustaansa yhdistettävien stereotyyppien kautta. Moninaisuudelle on tärkeää antaa tilaa kaikessa oppilaitoksen toiminnassa. Yhteisönsä moninaisuuden tunnustamalla ja huomioimalla lukio tukee jokaisen jäsenensä hyvinvointia, opiskelua ja työntekeä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kerttulin lukion tämä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on voimassa ajalla 2024–2026. Suunnitelmassa kuvataan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoittaminen, kehittämistoimenpiteiden valinta, kirjaaminen, työstä tiedottaminen, toimeenpano, arviointi ja seuranta sekä toimintaohjeet syrjinnän ja häirinnän ehkäisemiseksi.

1.1. Lainsäädäntö

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Kerttulin lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa voidaan päivittää tarpeen mukaan, jotta se vastaa kulloisenkin lukuvuoden tilannetta ja tarpeita.

Suunnitelma tulee kuitenkin päivittää vähintään kolmen vuoden välein ja suunnitelma sisällytetään osaksi opetussuunnitelmaa.

Tasa-arvoa tulee edistää kaikessa toiminnassa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tarkoituksena on luoda sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Tasa-arvolain 5 §:ssä säädetään, että viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että kaikilla on sukupuolesta riippumatta samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen, sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ja nuorten ikä ja kehitys huomioon ottaen. Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa 5§

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään välitön ja välillinen syrjintä sekä häirintä. Välittömällä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa: 1) naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella; 2) eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä; 3) eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella. Välillisellä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa: 1) eri asemaan asettamista sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella; 2) eri asemaan asettamista vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella. Syrjinnän kieltö 7§

Yhdenvertaisuuslaissa mainittuja syrjintäperusteita ovat ikä, etninen tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, perhesuhteet, ammattiyhdistystoiminta, poliittinen toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy (esim. varallisuus, raskaus).

Häirintää on henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy edellä todettuun syyhyn (ikä, alkuperä, kansalaisuus jne.) ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Käyttäytyminen käsitteenä pitää sisällään puheet, viestit, ilmeet, eleet jne.

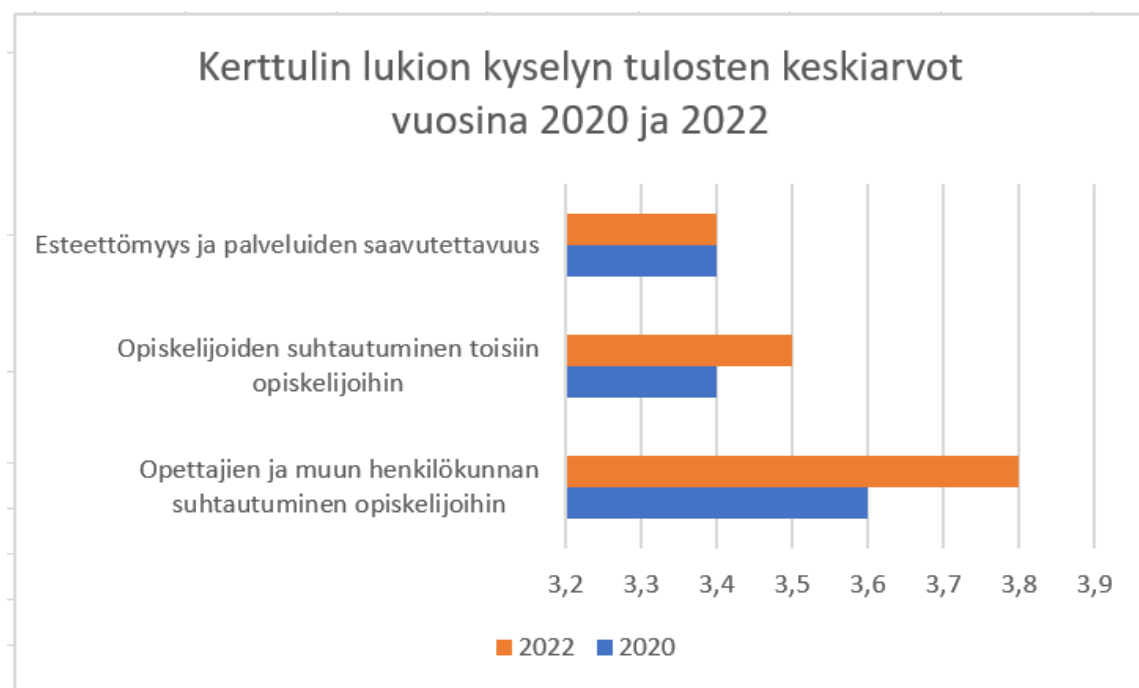
Perustuslain 6 § mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuus 6§

2. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilanteen kartoitus

2.1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistyminen ja lukiomme arvot

Kerttulin lukio tekee yhteistyötä muiden Turun lukioden kanssa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelussa. Tavoitteena on työn tasalaatuisuus kaikissa oppilaitoksissa. Opiskelijamme ovat olleet mukana kehittämässä alun perin vuonna 2016 tehtyä kyselyä, jotta se palvelisi parhaalla tavalla lukioden tarpeita. Opiskelijat antavat matalalla kynnyksellä palautetta oppilaitoksen toiminnasta esimerkiksi opiskelijakunnan hallituksen kautta. Opettajille tarjotaan säännöllisesti täydennyskoulutusta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden teemoista.

Turun lukioden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely toteutetaan kahden vuoden välein. Ensimmäinen kysely toteutettiin vuonna 2016. Syksyllä 2022 toteutettu kysely oli neljäs, ja sen tuloksia on käytetty tämän suunnitelman toimenpiteiden määrittelyssä. Kyselyssä oli kolme pääosa-alueita. Oheisesta kaaviosta näkyvät vuosien 2020 ja 2022 tulokset:

Jokaisen osa-alueen keskiarvo koostuu useamman pienemmän kysymyksen keskiarvoista. Kyselyssä vastattiin erilaisiin väittämiin asteikolla 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=jokseenkin samaa mieltä, 4=täysin samaa mieltä. Väittämät on laadittu siten, että mitä korkeampi on vastausten keskiarvo, sitä parempi tulos on.

Syksyllä 2022 toteutetun kyselyn tulosten perusteella on luotu tähän suunnitelmaan kehittämiskohteet, joiden mukaisesti pyrimme luomaan lukiostamme turvallisemman yhteisön kaikille.

Kerttulin lukio on syrjinnästä vapaa alue. Tämä tarkoittaa, että yhteisönä sitoudumme puuttumaan syrjintään, häirintään ja kiusaamiseen sekä edistämme ihmisten yhdenvertaisuutta.

2.2. Opiskelijamäärä ja kysely

Kerttulin lukiossa on noin 640 opiskelijaa. Lokakuussa 2022 toteutettiin Turun toisen asteen yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely lukiossamme suunnitelman laatimista varten. Kysely toteutettiin oppitunnilla ja mikäli opiskelija ei ollut juuri tuolla oppitunnilla paikalla, oli hänen mahdollista vastata siihen itsenäisesti Wilma-järjestelmästä löytyvän linkin kautta. Kyselyyn osallistuivat kaikki vuositason ja siihen vastasi 220 opiskelijaa. Vastausprosentti oli siis vain noin 30 %. Kyselyt lähetettiin opiskelijoille Wilma-järjestelmässä.

2.3. Tasa-arvon toteutuminen opiskelijavalinnoissa

Kerttulin lukioon otetaan vuosittain 180 opiskelijaa, joista 76 yleislukiolinjalle, 70 urheilulinjalle ja 34 ICT-linjalle.

- A) Yleislinja: Opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvojen paremmuusjärjestyksessä.
- B) ICT-linja: ICT-linjan opiskelijavalinnassa hakijan ylin mahdollinen pistemäärä on 11,5 pistettä, joka muodostuu painotetuista keskiarvopisteistä (enintään 10 p.) sekä mahdollisista lisänäytöistä (enintään 1,5 p.).

Hakijan painotetut keskiarvopisteet saadaan päättötodistuksen lukuaineiden ja kuvataiteen arvosanojen keskiarvoista, jossa äidinkielen, matematiikan, englannin ja kuvataiteen arvosanoja on painotettu kahdella. Lisänäyttöpisteitä voi saada kolmesta eri kategoriasta - kustakin maksimissaan 0,5 pistettä seuraavasti:

1. Hyvä menestys valtakunnallisissa ICT-alaa sivuavissa kilpailuissa (0–0,5 p.)
2. Aiemmin suoritettut ICT-alan opinnot (0–0,5 p.)
3. Muu osoitettu tietotekninen harrastuneisuus (0–0,5 p.)

- C) Urheilulinja: urheilulinjan opiskelijavalinnassa hakijan ylin mahdollinen pistemäärä on 20 pistettä, joka muodostuu painotetuista keskiarvopisteistä (enintään 10 p.), lajiliiton antamista pisteistä (enintään 5 p.) sekä oppilaitoskohtaisesta lisänäytöistä (enintään 5 p.).

Hakijan painotetut keskiarvopisteet saadaan päättötodistuksen lukuaineiden ja liikunnan arvosanojen keskiarvoista. Lajiliittopisteet määritellään lajiliittojen toimesta kansallisten kriteerien perusteella.

Oppilaitoskohtainen lisänäyttö pitää sisällään kaikille hakijoille toteutettavan ominaisuustestin sekä lajista riippuen joko lajitestit tai haastattelun.

Hakijoiden määrä vaihtelee vuosittain.

2.4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittäminen, käsittely ja tiedottaminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittämisessä on hyödynnetty loppuvuodesta 2022 tehdyn kyselyn tuloksia. Kyselyn tulokset ja aiheeseen liittyviä teemoja on käsitelty ryhmänohjauksessa kakkosjaksossa syksyllä 2023.

Opiskelijat ovat saaneet pienryhmissä keskusteltuaan ehdottaa mielestään tärkeimpiä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiskohteita ja toimintatapoja. Tuloksia käsiteltiin jo keväällä 2023 opettajienkokouksessa. Lopulliset kehittämiskohteet valittiin syksyllä 2023 opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilöstön yhteisellä päätöksellä.

Suunnitelman valmistuttua ryhmänohjaajat esittelivät tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman opiskelijoille ryhmänohjaustuokiossa. Tämän jälkeen suunnitelma on nähtävissä Wilmassa ja lukion kotisivuilla.

3. Kyselyn tulokset

- Kerttulin lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne on pääsääntöisesti hyvä.
- Kerttulin lukio on esteetön.
- Kiusaamista esiintyy varsin vähän. Kiusaaminen on lähinnä sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa kiusaamista. Kiusaamista pyritään ehkäisemään painottamalla toisen ihmisen kunnioittamista.
- Kyselyn vastausprosentti (n. 30 %) on jäänyt valitettavan matalaksi. Siksi ei voida tehdä varmoja tulkintoja vallitsevasta tilanteesta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen suhteen. Tulokset ovat kuitenkin suuntaa antavia, ja näiden pohjalta voidaan tehdä toimenpide-ehdotuksia ja toteuttaa niitä. Tulevaisuudessa olisi kuitenkin toimenpiteiden järkevän kohdentamisen osalta tärkeää se, että vastausprosenttia saataisiin korotettua.
- Kyselyn perusteella asiat, joissa opiskelijoidemme vastaukset olivat keskiarvoa alempana, liittyivät sukupuoleen, ikään, vammaan / terveydentilaan ja seksuaaliseen suuntautumiseen.
- Syrjintää on pääsääntöisesti tapahtunut toisten opiskelijoiden toimesta ja se on liittynyt ikään (erityisesti ykkösvuotiset), sukupuoleen, seksuaalisen suuntautumiseen ja poliittiseen vakaumukseen. Syrjintää on tapahtunut pilkan, haukkumisen, kommentoinnin ja ulkopuolelle jättämisen muodossa, useimmiten Jodelissa.
- Tiloja, joita opiskelijat kertovat välttelevänsä ovat ruokala (erityisesti yläruokala) ja wc-tilat (erityisesti 3. kerroksessa olevat) syynä lähinnä tilojen ahdistavuus vanhempien opiskelijoiden takia.
- Kyselyn perusteella opiskelijat kehittäisivät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulussamme aiheesta puhumalla ja tiedottamalla sekä yhteisiä ja osallistavia tapahtumia järjestämällä.

4. Toimenpiteiden valinta

kehittämiskohde	tavoitteet	toimenpiteet	ajankohta	seuranta
Ikävuosien välinen tasa-arvo	-Saada opettajat ja opiskelijat kohtelemaan kaikkien vuosiluokkien opiskelijoita yhdenvertaisesti.	-Otetaan asia puheeksi opettajien kanssa opettajainkokouksessa ja opiskelijoiden kanssa RO-tunneilla. -Sellaisilla oppitunneilla, joissa on usean eri vuosikurssin opiskelijoita, kiinnitetään erityistä huomiota eri vuosikurssien väliseen ryhmäyttämiseen. -RO-tunnilla täsmäkysely mahdollisesti ilmenevästä ikäsyrjinnästä ja sen ehkäisemisen keinoista	-syksyn ensimmäinen opettajainkokous -toisen jakson aiheeseen keskittyvä RO-tunti joka lukuvuonna	-rehtori varmistaa, että aihe löytyy opettajainkokouksen asialistasta ja aiheen käsittelylle on varattu erillinen RO-tunti -RO-tunnilla toteutetun kyselyn tulosten selvittäminen ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhtyminen sen perusteella
Sukupuolien välinen tasa-arvo	-Riippumatta sukupuolesta ihmisiä	- Ei käytetä sukupuolittavia käsitteitä	-syksyn ensimmäinen	-rehtori varmistaa, että aihe löytyy

	<p>kohdellaan koulussamme samantarvoisesti.</p> <p>-Opettajat ja opiskelijat tiedostavat ja tunnistavat sukupuolittavien yhteiskunnallisia tekijöitä/normeja, esim. kielenkäytössä.</p>	<p>opiskelijoista oppitunneilla.</p> <p>-Asia otetaan puheeksi sekä opettajainkokouksessa että RO-tunneilla.</p> <p>-Kun huomataan sukupuolittavaa puhetta/normeja, keskustellaan niistä rakentavasti.</p> <p>-Otetaan huomioon jo ensimmäisellä oppitunnilla se, millä nimellä opiskelija haluaa tulla kutsutuksi.</p> <p>-Oppiaineissa, joihin teeman käsittely soveltuu, otetaan asia puheeksi.</p> <p>-Päätetään yhteisesti kokouksessa, kenelle opiskelija menee kertomaan, mikäli kokee opettajan kohdelleen häntä epäasianmukaisesti</p>	<p>opettajainkokous joka vuosi</p> <p>-toisen jakson aiheeseen keskittyvä RO-tunti joka vuosi</p> <p>-jatkuvasti oppitunneilla, kun se oppitunnin aiheeseen luontevasti soveltuu</p>	<p>opettajainkokouksen asiallistasta ja aiheen käsittelylle on varattu erillinen RO-tunti</p> <p>-jokainen opettaja pohtii aina jakson vaihtuessa, onko muistanut ottaa aiheen huomioon</p>
<p>Ryhmäytyminen ja turvallisuuden kokeminen</p>	<p>-Tarjota kaikille turvallinen opiskeluympäristö.</p> <p>-Lisätä yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.</p>	<p>-Turvallisen tilan käsittely opettajainkokouksessa ja oppitunneilla.</p> <p>-Ryhmäytymisen edistäminen mahdollisimman monen opintojakson aikana.</p>	<p>-Tietyissä palkissa kaikilla oppitunneilla ensimmäisen jakson aikana (turvallisen tilan esittely)</p> <p>- Ryhmäytymisen edistämistä jatkuvasti läpi vuoden.</p> <p>- Jokaisen opintojakson alussa vähintään esittäytyminen vieressä istuvalle opiskelijalle.</p>	

Kyselyn vastausprosentin nostaminen	Saada tulevaisuudessa kyselyiden vastausprosentti nousemaan lähelle 100 %.	Kyselyyn vastataan ohjatusti samaan aikaan oppitunnilla tai ro-tuokion aikana.	Aina, kun koululle toimitetaan jokin kysely vastattavaksi.	Kiinnitetään huomiota vastausprosentteihin kyselyiden vastausten saavuttua.
-------------------------------------	--	--	--	---

Lisäksi opettajainkokouksessa keskusteltiin tulevaisuutta ajatellen näistä asioista tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen:

- Opintolinjojen tasa-arvo mm. poissaolojen suhteen
- Piilonormit ruokalassa liittyen esimerkiksi paikkoihin
- Turvallisen ilmapiirin luominen luokkahuoneeseen
- Kerttulilukion arvot, jotka kaikki tietävät
- Koko koululle enemmän yhteisiä tapahtumia

5. Toimintaohje

Jokaista oppilaitoksen jäsentä tulee kohdella asianmukaisesti ja kunnioittavasti. Opiskelijalla on laissa määritelty oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Syrjintä tai häirintä ei ole koskaan sen kohteeksi joutuvan syytä.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa oppilaitoksessa ei ole häirinnän sivustaseuraajia. Uskalla puuttua häirintään ja puolustaa sen kohteeksi joutunutta.

Tunnista omat asenteesi

- Älä oletta. Jokainen on yksilö.
- Anna henkilön itse määritellä itsensä.
- Huolehdi, että kaikkien ääni pääsee kuuluville.
- Ole kriittinen oppimateriaalien suhteen. Millaisia stereotyyppioita ne toistavat; ketkä jäävät näkymättömiksi?
- Luo kaikkia arvostavaa ilmapiiriä!

Opiskelija: Jos joudut epäasiallisen kohtelun tai kiusaamisen kohteeksi, kerro asiasta oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla (esim. ryhmänohjaajalle, aineenopettajalle, rehtorille, terveydenhoitajalle tai kuraattorille). Mikäli häiritsijänä tai kiusaajana on opettaja, ota yhteyttä rehtoreihin.

Opettaja / rehtori: Saatuasi ilmoituksen häirinnästä tai epäasiallisesta kohtelusta, keskustele asianosaisten kanssa. Kutsu asianosaiset myös yhteiseen keskusteluun. Osapuolet kertovat oman näkemyksensä tapahtuneesta. Sovi tilanteen ratkaisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä se, miten seuranta toteutetaan. Laadi tapahtuneesta kirjallinen muistio. Mikäli tilanne ei korjaannu, tulee ottaa käyttöön lukiolaissa mainitut kurinpitotoimet.